

Sygn. akt IV U 1198/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 stycznia 2017 r.

Sąd Okręgowy/Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie

Wydział IV

w składzie:

Przewodniczący SSO Marek Przysucha

Protokolant Małgorzata Kłosowicz

po rozpoznaniu w dniu 27 stycznia 2017 r. w Częstochowie

sprawy A. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w C.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania A. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w C.

z dnia 25 sierpnia 2016 r. Nr (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje ubezpieczonej A. P. prawo do emerytury poczynając od dnia 30 sierpnia 2016 roku.

Sygn. akt IV U 1198/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 25 sierpnia 2016r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. odmówił ubezpieczonej A. P. (P.) prawa do emerytury.

W uzasadnieniu zaskarżonej decyzji organ rentowy podniósł, iż ubezpieczona nie spełnia warunków wymaganych art. 32 w związku z art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Organ rentowy na dzień 1 stycznia 1999r. uznał za udowodnione okresy składkowe i nieskładkowe w wymiarze 18 lat, 5 miesięcy i 16 dni, w tym 18 lata, 2 miesiące i 22 dni pracy wykonywanej w warunkach szczególnych. Organ rentowy nie uwzględnił ubezpieczonej do stażu pracy okresu pracy w gospodarstwie rolnym ojca od 31 sierpnia 1977r. do 16 lipca 1980r. z powodu braku dowodów potwierdzających fakt opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników władającego nieruchomością rolną do dnia 30 czerwca 1977r.

Odwołanie od powyższej decyzji złożyła ubezpieczona. Domagała się zmiany zaskarżonej decyzji i przyznania prawa do emerytury. Wnosiła o uwzględnienie okresu pracy w gospodarstwie rolnym ojca od 31 sierpnia 1977r. do 16 lipca 1980r. Dla potwierdzenia powyższej pracy wniosła o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków. Argumentowała ponadto, iż nie jest jej winą, iż z uwagi na okresy archiwizacji odpowiednie organy nie posiadają dokumentu potwierdzającego opłacanie składek przez jej ojca.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania, wywodząc jak w zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

A. P. zgłosiła w dniu 8 sierpnia 2016r. wniosek o emeryturę. Organ rentowy uznał za udowodnione na dzień 1 stycznia 1999r. okresy składkowe i nieskładkowe w wymiarze 18 lat, 5 miesięcy i 16 dni, w tym 18 lata, 2 miesiące i 22 dni pracy wykonywanej w warunkach szczególnych. Odwołująca złożyła wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Ubezpieczona urodziła się (...), od urodzenia zameldowana jest

w C. przy ul. (...). Ojciec ubezpieczonej od 1963r. figurował jako władający gospodarstwem o powierzchni 1,0246 ha położonej w C. przy

ul. (...). W gospodarstwie hodowane były kury, króliki, kaczki, świnię, krowa, uprawiano żyto, pszenicę, buraki pastewne, ziemniaki oraz inne warzywa. Odwołująca

w okresie od 1 września 1976r. do 30 kwietnia 1980r. uczęszczała do Liceum (...)w C.. Dojście na przystanek zajmowało jej 10-20 minut, a dojazd do szkoły 20 minut. W szkole zazwyczaj miała 4-5 lekcji, po czym wracała do domu. Matka ubezpieczonej zmarła, gdy uczęszczała ona do 5 klasy szkoły podstawowej. W listopadzie 1977r. zmarł natomiast starszy brat ubezpieczonej. Na terenie gospodarstwa zamieszkiwał ojciec ubezpieczonej, ona sama oraz jej młodsza o 5 lat siostra. Ojciec odwołującej był pracownikiem leśnym, ale nie był już osobą najmłodszą (ur. (...)), a nadto miał problemy ze zdrowiem. Mimo tego to właśnie on wykonywał najcięższe prace w gospodarstwie.

W gospodarstwie nie było światła, ani wody. Ojciec odwołującej przynosił wodę z innej ulicy. Zanim ubezpieczona poszła do szkoły musiała wykonać pewne prace w gospodarstwie, musiała dać jeść zwierzętom, wydoić krowę. Po szkole znowu dawała jeść zwierzętom i doila krowę. W gospodarstwie znajdował się parownik i sieczkarnia. Odwołująca musiała obierać ziemniaki i parować je. Wykonywała ponadto prace polowe. Ubezpieczona pracę wykonywała codziennie co najmniej w wymiarze 4 godzin. W związku ze znaczną ilością pracy do wykonywania wnioskodawczyni nie miała czasu się uczyć i choć skończyła Liceum, to matury nie zdała.

dowód: akta ZUS, zeznania świadków: L. K. (k. 36-36v akt), B. K. (k. 36v-37 akt) oraz wyjaśnienia ubezpieczonej (k. 37 akt).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach

z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2016r., poz. 887 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (ust. 2).

Zgodnie z art. 32 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS, ubezpieczonym urodzonym przed 1 stycznia 1949r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 ust.1. Ust. 2 art. 32 ustawy stanowi, iż za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej

sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. W ust. 4 powołanego art. 32 ustawy wskazano, iż wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych tj. rozporządzenia RM z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Do uzyskania prawa do emerytury wymagany jest dla kobiety okres zatrudnienia w wymiarze 20 lat /§3/. Pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli osiągnie wiek emerytalny, wynoszący dla kobiet 55 lat, ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych /§ 4 ust.2/. Praca w warunkach szczególnych winna być wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku /§ 2 ust. 1/.

Bezsporne jest, iż ubezpieczona do dnia 1 stycznia 1999r. wykazała ponad 15 lat pracy w warunkach szczególnych, w dniu 30 sierpnia 2016r. ukończyła 55 lat oraz złożyła wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Sporne było natomiast czy na dzień 1 stycznia 1999r. legitymuje się on 25-letnim okresem składkowym i nieskładkowym. ZUS uznał ubezpieczoną za udowodnione 18 lat, 5 miesięcy i 16 dni takiego stażu.

Istota sporu sprowadzała się do ustalenia czy możliwe jest uwzględnienie ubezpieczonej jako okresu uzupełniającego okresu pracy w gospodarstwie rolnym ojca od 31 sierpnia 1977r. do 16 lipca 1980r.

Na mocy art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również okresy, traktując je, z zastrzeżeniem art. 56, jako okresy składkowe: przypadające przed 1 stycznia 1983r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na podstawie zasad określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Powołany przepis stanowi, że okresy te należy traktować jako okresy składkowe, co oznacza iż okresy te mogą być uwzględnione jedynie wówczas, gdy spełnione są rygory wymagane dla okresów składkowych. Taki rygor ustanowiony jest w art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy. Przepis ten zezwala na uznanie za okresy składkowe okresów przypadających przed dniem 15 listopada 1991r., za które została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne, albo za które nie było obowiązku opłacania takich składek, w wymiarze nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy. Pracę więc w gospodarstwie rolnym można uwzględnić wtedy, gdy była ona wykonywana w wymiarze nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy.

Należy również wskazać, iż przepis art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy nie jest wyraźnie adresowany do osób objętych ubezpieczeniem społecznym z tytułu pracy w gospodarstwie rolnym (domowników), reguluje kwestie stażu emerytalnego wymaganego od innych ubezpieczonych niż rolnicy, dla których okres pracy w gospodarstwie rolnym jest okresem zaliczanym wprost, niezależnie od uwarunkowań z ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Implikuje to stwierdzenie niedopuszczalności stosowania wobec osoby, o której mowa w art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy, kryteriów objęcia ubezpieczeniem domowników rolnika na podstawie art. 6 ust. 2 ustawy z 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników. Wyłączenie przesłanek ubezpieczenia rolniczego pociąga za sobą jednakże konieczność spełnienia wymogów przewidzianych art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, o czym była mowa wyżej.

Jednocześnie wskazać należy, iż art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy z 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie uzależnia możliwości potwierdzenia okresu pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia od tego, czy rolnik

u którego pracował domownik opłacał składkę na ubezpieczenie społeczne rolników (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w K. z dnia 16 kwietnia 2009r., sygn. III AUa 5187/08, LEX nr 574505).

Charakter prac w gospodarstwie i wymiar czasu potwierdzony został zeznaniami świadków L. K. oraz B. K.. Sąd uznał zeznania świadków

i wyjaśnienia ubezpieczonej za wiarygodne. Świadczyli byli sąsiadami ubezpieczonej i posiadają wiadomości z własnych obserwacji. Ich zeznania są spójne i logiczne. W świetle przeprowadzonego postępowania dowodowego należy uznać, iż ubezpieczona w okresie od 31 sierpnia 1977r. do 16 lipca 1980r. w sposób ciągły pracowała w gospodarstwie rolnym ojca w wymiarze co najmniej połowy pełnego wymiaru czasu pracy. Gospodarstwo rolne to miało powierzchnię wynoszącą nieco ponad 1 ha. Na terenie gospodarstwa były zwierzęta, a większość pasz dla zwierząt była wykonywana we własnym zakresie. Brak było kanalizacji i takiej mechanizacji rolnictwa jak to ma miejsce obecnie. Nakład pracy musiał być większy

i zajmował zdecydowanie więcej czasu niż analogiczne czynności zajmowałyby aktualnie. Gospodarstwo nie było wyposażone w światło, ani wodę, którą ojciec ubezpieczonej musiał przynosić z innej ulicy. Przez większość spornego okresu ubezpieczona zamieszkiwała

w gospodarstwie jedynie z ponad 60-letnim ojcem oraz o 5 lat młodszą od niej siostrą. Nadto ojciec ubezpieczonej wykonywał pracę zawodową. Zrozumiałe jest w tej sytuacji, że znaczna ilość pracy musiała spadać i na ubezpieczoną. Ubezpieczona w spornym okresie był uczniem Liceum (...) w C., ale zamieszkiwała w domu rodzinnym. Dotarcie do szkoły zajmowało jej około 40 minut. Wnioskodawczyni przed szkołą, jak i po niej wykonywała pracę w gospodarstwie rolnym. Wiarygodnym jest biorąc pod uwagę wielkość tego gospodarstwa, ilość inwentarza żywego i ilość osób stale wykonujących pracę w tym gospodarstwie, że ubezpieczona wykonywała pracę w tym gospodarstwie w wymiarze co najmniej w połowy podstawowej normy czasu pracy. Natomiast w okresach, w których ubezpieczona nie uczęszczała do szkoły ten wymiar czasu pracy ulegał zwiększeniu.

Po uzupełnieniu wskazanym okresem uznanej wcześniej przez organ rentowy odwołująca legitymuje się okresem składkowym i nieskładkowym w wymiarze 20 lat.

Ponieważ ubezpieczona spełnia wszystkie warunki do uzyskania wcześniejszej emerytury Sąd zmienił zaskarżoną decyzję w oparciu o powołane przepisy oraz

art. 477¹⁴ § 2 k.p.c.